

*Книга як зброя, книга як жертва:
місце і роль Української фантастики
в суспільних катаклізмах та
пропаганді.*

*Соколова Ірина
завідувач відділу наукової обробки,
бібліотека
Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця,
Харків, Україна*

**На теренах України літературний жанр –
фантастика – став у ХХ ст. одним із
можливих способів для письменника
обійти цензуру**

**Мирослав Капій - письменник з
Тернопільщини пише
фантастичну повість «Країна
блакитних орхідей» про
альтернативну Україну без
комуністів, що стала
незалежною,
високотехнологічною й
величною, втілює культурні
ідеали й плекає історичну
спадщину.**

Повість Мирослава Капія навряд
чи дозволили б опублікувати в
Радянському Союзі, проте вона
виходить друком у Львові 1932
року у видавництві «Новий час».

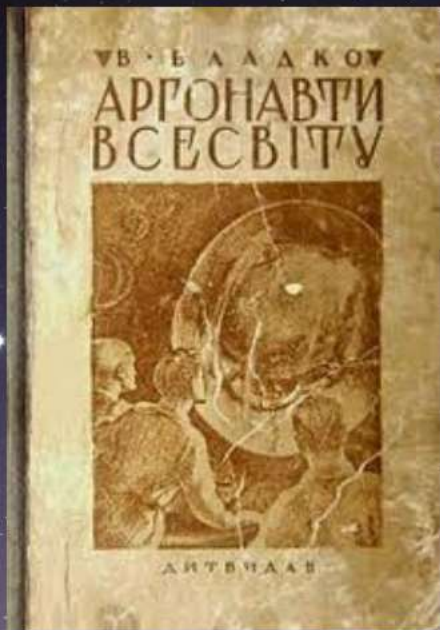
У 2024 році книга була перевидана у видавництві «Ще одну сторінку». Повість змушує задуматися про наше місце у всесвіті.

Це глибока, багатошарова наукова фантастика, що додає оптимізму, а зараз це надзвичайно важливо для ментального здоров'я нашої нації.

**Пригодницький і фантастичний жанри —
наукова фантастика та фентезі —
належать до так званого
компенсаторного читання, яке покликане
нейтралізувати негативні емоції нашого
буття. Такою була місія фантастики в
радянську епоху.**

**Володимир Єремченко – відомий читачам як
Володимир Владко - зробив фантастику справою
свого життя.**

На початку 1935 року київський часопис «Знання та праця» друкував фантастичний роман Володимира Владка «Аргонавти Всесвіту». Книжка з'явилася одразу після завершення журнальної публікації – великим накладом у 20 тисяч

Роман перевидавався декілька разів. На цьому творі виросло кілька поколінь читачів в Україні та далеко за її межами – книга перекладена багатьма мовами світу. В Японії книга видана шість разів.

Особливо сміливо було в радянські часи написати ми (українці) – нащадки скіфів.

Роман Володимира Владка «Нащадки скіфів», присвячений таємничому народові, що жив у давні часи в безмежних степах Північного Причорномор'я.

«Мене свого часу дуже зацікавив світ стародавніх скіфів. Тривалий час я вивчав ці матеріали й вирішив написати роман про життя і побут цих загадкових племен.

Я не зміг би, зізнаюся, написати історичний роман у повному розумінні цього слова. І після тривалих роздумів зупинився на своєму улюбленому жанрі наукової фантастики.»

В. Владко

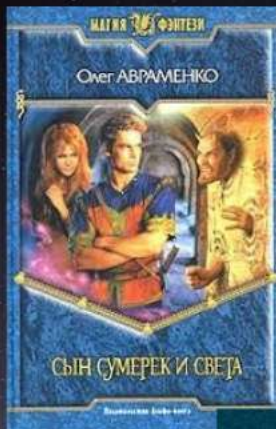
1934 року письменник Володимир Владко видав роман «Аероторпеди повертають назад», в якому описав щось дуже схоже на сучасний бій на сході чи півдні України. Письменник передбачив появу безпілотних літальних апаратів у військово-фантастичному романі. Та спецслужби заборонили уже надруковану книгу.

В 90-х роках Україна стала незалежною, але український читач змушений був читати твори світової фантастики російською мовою. Українських було значно менше. Видавниці не поспішали друкувати і твори молодих українських фантастів. Серед них був Олег Авраменко – український письменник-фантаст, журналіст та перекладач, неймовірно талановитий фізик, член Української Гельсінської Спілки, учасник «Революції на граніті».

*“Я завжди хотів видаватися саме українською, але з цим мені щастило дуже рідко”
Олег Авраменко.*

У 1996 році у видавництві "Азбука"
(Санкт-Петербург) вийшла перша
авторська книга — роман "Син Сутінків
і Світла", що поклав початок циклу
"Світи Джерела".

Та все ж у 2000-х в Україні відкриваються видавництва, спрямовані на фантастику, серед них, видавництво братів Капранових «Зелений пес».

Це видавництво опублікувало декілька книг Олега Авраменка українською мовою за участі його брата Валентина – "Сутінки Великих" (2003), "Жменя вічності" (2004), а 2005 року нарешті вийшов друком "Принц Галлії"

Олег Авраменко писав в широкому жанровому спектрі від захопливої наукової фантастики і «космічної опери», до альтернативної історії, містики та фентезі.

З початком російської агресії 2014 року письменник відмовився не лише від співпраці з московськими видавництвами, а й від публікації російською мовою. Незабаром йому стало зрозуміло, що цим він відмовився від публікації фантастики взагалі. 27 лютого 2018 року письменника не стало. Олег Авраменко помер у 50, лишивши на згадку про себе понад 20 книжок і безмір фантастичних усесвітів.

«Фантастика – це надзвичайно цінний жанр, який підіймає багато важливих тем, подекуди алегорично опрацьовує травми, про які люди не завжди готові читати реалістичні тексти, бо знаходяться у процесі проживання певних історичних подій. Також завдяки своїй формі фантастика не рідко сильніше приваблює підлітків, їм просто цікавіше її читати, і це дає змогу вчителю зацікавити їх читанням взагалі і поговорити про певні події та явища з фантастичних текстів так само, як розбирають на заняттях реалістичні твори.»

Ірина Грабовська